

04.02.2013

Stj/3

§ 169

Valtuutettu Eija Loukoilan toivomusponsi pitkäaikaista apua tarvitsevien hoidosta

HEL 2012-010138 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti merkitä tiedoksi selvityksen kaupunginvaltuuston 6.6.2012 hyväksymän toivomusponnen (Eija Loukoila) johdosta tehdyistä toimenpiteistä ja toimittaa selvityksen ponnien ehdottajalle sekä tiedoksi muille valtuutetuille.

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Laura Rätty

Lisätiedot

Olli Hari, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36048
olli.hari(a)hel.fi

Otteet

Ote

Ponnen ehdottaja

Otteen liitteet

Esitysteksti

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättäneen merkitä tiedoksi selvityksen kaupunginvaltuuston 6.6.2012 hyväksymän toivomusponnen (Eija Loukoila) johdosta tehdyistä toimenpiteistä ja toimittaa selvityksen ponnien ehdottajalle sekä tiedoksi muille valtuutetuille.

Esittelijä

Käsitellessään 6.6.2012 sosiaali- ja terveystoimen organisaation uudistamista kaupunginvaltuusto hyväksyi samalla seuraavan toivomusponnen:

"Kaupunginvaltuusto edellyttää, että selvitetään mahdollisuudet järjestää pitkäaikaista tukea ja huolenpitoa tarvitseville vanhuksille, vammaisille ja mielenterveys- tai päihdeongelmallisille tarpeeksi heille sopivia yhteisöllisiä avohoidon toimintamuotoja ja palveluasuntoja. (Eija Loukoila)"

Kaupunginvaltuuston työjärjestyksen 24 §:n mukaan kaupunginhallituksen on toimitettava ponnien ehdottajalle kirjallinen selvitys toivomusponnen johdosta tehdyistä toimenpiteistä viimeistään

vuoden kuluttua ponnen hyväksymisestä. Selvitys on toimitettava erikseen myös muille valtuutetuille.

Esittelijä viittaa sosiaali- ja terveyslautakuntien lausuntoihin ja toteaa, että molemmat lautakunnat pitävät tärkeänä toivomusponnessa esitettyä näkökulmaa yhteisöllisyyden merkityksestä. Yhteisöllisyys ja syrjäytymisen ehkäisy sisältyvät keskeisinä näkökulmina myös uuden sosiaali- ja terveystoiminnan toimintaan.

Lautakuntien lausunnoissa selostetaan helsinkiläisten vanhusten, vammaisten ja mielenterveys- tai päihdeongelmaisten käytössä olevia yhteisöllisiä palvelumuotoja sekä palveluasumista.

Pitkäaikaista tule ja huolenpitoa tarvitseville vanhuksille järjestetään avohoitoa tukevaa, yhteisöllistä toimintaa päivätoimintayksiköissä, palvelukeskuksissa, vertaistukiryhmissä. Niille vanhuksille, jotka eivät enää selviä omissa kodeissaan, on sekä itsenäisiä palveluasuntoja että ryhmäkotiasumista.

Vammaisten ja kehitysvammaisten henkilöiden asumispalveluista suuri osa perustuu eri tavoin järjestettyyn yhteisölliseen asumiseen. Myös yhteisömuotoista päivätoimintaa järjestetään.

Mielenterveysasiakkaiden palveluasumista on lisätty vuosittain. Päihdehuollon palveluissa painotetaan ehkäisyä, varhaista tukea ja avopalveluja. Yhteisöllinen päivätoiminta on kustannustehokasta ja asiakasläheistä matalan kynnyksen toimintaa.

On syytä myös todeta, että henkilökohtainen apu, kuljetuspalvelut ja kuljetustuki mahdollistavat suurelle joukolle vanhus- ja vammaisasiakkaita pääsyn kodin ulkopuolisiin toimintoihin ja näin osaltaan ehkäisevät syrjäytymistä.

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Laura Rätty

Lisätiedot

Olli Hari, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36048
olli.hari(a)hel.fi

Otteet

Ote
Ponnen ehdottaja

Otteen liitteet
Esitysteksti

Tiedoksi: Muutoksenhakukielto, valmistelu

Kaupunginvaltuusto

Postiosoite
PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
hallintokeskus@hel.fi

Käyntiosoite
Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/hallintokeskus>

Puhelin
+358 9 310 1641
Faksi
+358 9 655 783

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI0680001200062637
Alv.nro
FI02012566

04.02.2013

Stj/3

Päätöshistoria

Sosiaalilautakunta 04.12.2012 § 386

Palautettu 20.11.2012

HEL 2012-010138 T 00 00 03

Päätös

Sosiaalilautakunta päätti antaa pitkäaikaista tukea tarvitsevien vanhusten, vammaisten ja mielenterveys- ja päihdeongelmaisten avohoidon toimintamuotojen ja palveluasuntojen riittävyyttä koskevasta Eija Loukoilan toivomusponnosta seuraavan sisältöisen lausunnon.

Sosiaalilautakunta pitää tärkeänä Eija Loukoilan esittämää näkökulmaa yhteisöllisyyden merkityksestä.

Sosiaalilautakunta toteaa edelleen, että yhteisöllisyys ja syrjäytymisen ehkäisy sisältyvät keskeisenä näkökulmana sosiaaliviraston ja tulevan sosiaali- ja terveystieteiden toimintaan.

Vanhusten palvelut

Pitkäaikaista tukea ja huolenpitoa tarvitseville vanhuksille järjestetään yhteisöllisiä avohoidon toimintamuotoja ja palveluasumista.

Helsingissä on 19 omaa ja 7 ostopalvelupäivätoimintayksikköä sekä lisäksi kuusi hyväksyttyä päivätoiminnan palvelusetelituottajaa. Näistä 4 yksikköä järjestää palveluja ruotsinkielisille vanhuksille. Päivätoiminta on tarkoitettu kotona asuville yli 65-vuotiaille, joilla on erilaisia hyvinvointia heikentäviä toiminnan rajoitteita. Päivätoimintaan osallistutaan useimmiten 1-2 päivänä viikossa ja kuljetukset päivätoimintaan on järjestetty. Tavoitteena on tukea ja edistää asiakkaan psyykkistä, fyysistä ja sosiaalista hyvinvointia.

Päivätoimintaan sisältyy mm. huolenpitoa, virkistystä ja aterioita. 30.9.2012 päivätoiminnan jonossa oli 205 asiakasta (etelä 43, länsi 24, pohjoinen 37, itä 96, ruots. 5). Päivätoimintaa kehitetään jatkuvasti ja uusia yksiköitä on aloittamassa vuonna 2013.

Päivätoimintaa ovat myös Pilke-ryhmät, jotka ovat vertaistuellisia pienryhmiä, pilkeporukoita, joihin sosiaali- ja terveystoimi sekä seurakuntien diakoniatyö etsii, kutsuu ja saattaa päihteitä käyttäviä ja elämäntapansa syrjäyttämiä yli 60-vuotiaita miehiä ja naisia. Pilke-työ on kehitetty Liika on aina liikaa – ikääntyminen ja alkoholi –projektissa Sininauhaliiton osahankkeena. Pilke-toiminta tarjoaa sisältöä arkipäivään, yhteisöllisyyttä, vertaistukea, virikkeellistä toimintaa ja osallisuuden kokemuksia. Ryhmät kokoontuvat kerran viikossa. Toiminta suunnitellaan yhdessä ryhmäläisten kanssa. Ryhmäläisiin

04.02.2013

Stj/3

pidetään tarvittaessa yhteyttä myös ryhmän tapaamisten välillä ja heitä autetaan mm. asioinneissa.

Sosiaaliviraston vanhusten palvelujen vastuualueella on kumppanuus-/kehittämissopimus Diakonissalaitoksen kanssa kolmesta Pilke-ryhmästä. Tämän lisäksi vanhuspalvelut toteuttaa yhtä ryhmää seurakunnan ja yhtä A-klinikan kanssa. Yksi Pilke-ryhmä on tauolla työjärjestelyjen vuoksi, mutta ryhmän toimintaa on tarkoitus jatkaa keväällä 2013. Uusien ryhmien aloittamista suunnitellaan.

Palvelukeskukset ovat kaikille eläkeläisille ja työttömille avoimia matalan kynnyksen kohtaamispaikkoja. Palvelukeskuksissa on tarjolla mm. virkistys- ja harrastustoimintaa, opintopiirejä ja ohjattuja liikuntaryhmiä. Palvelukeskuksissa on myös tietokoneen käyttömahdollisuus, atk-opastusta sekä sosiaali- ja terveysneuvontaa.

Palveluasuminen on tarkoitettu henkilöille, jotka eivät enää selviä omissa kodeissaan. Palveluasumista järjestetään itsenäisissä asunnoissa tai ryhmäkotimuotoisessa asumisyksikössä sekä suomen että ruotsinkielisille vanhuksille.

Mielenterveys- ja päihdepalvelut, asunnottomien palvelut

Mielenterveysasiakkaiden palveluasumista on lisätty vuosittain. Tänä vuonna hankitaan myös ns. kevyttä (light care) palveluasumista Niemikotisäätiöltä.

Asunnottomille, joilla monella on mielenterveys- ja päihdeongelma, on perustettu tuetun asumisen yksiköitä, joissa asukas saa yksilöllistä tukea. Joissakin yksiköissä noudatetaan yhteisöllisen asumisen periaatteita, yksiköissä on kehitetty myös työtoimintaa, jotta asukkailla on mielekästä tekemistä.

Päihdehuollon palveluverkon kehitystyössä painotetaan ehkäisyä ja varhaista tukea sekä avopalveluja. A-klinikoilla on tarjolla ryhmämuotoista kuntoutusta erilaisille asiakasryhmille. Päivätoimintakeskusten rooli päihdeettömän elämän tukena on myös merkittävä.

Päivätoiminta on kustannustehokasta ja asiakasläheistä matalan kynnyksen toimintaa. Sosiaalivirastolla on päihdekuntoutujille suunnattuja päivätoimintakeskuksia eri puolilla kaupunkia.

Ruotsinkieliset sosiaalipalvelut eivät tarjoa päihde- ja mielenterveyspalveluja.

Vammaisten palvelut

Vammaisten ja kehitysvammaisten henkilöiden asumispalveluista suuri osa perustuu eri tavoin järjestettyyn yhteisölliseen asumiseen. Vammaispalvelulain mukaisen palveluasumisen asiakkaista noin kaksi kolmasosaa asuu erilaisissa yhteisöllisissä palvelumuodoissa, kehitysvammaisten asumispalvelut ovat perustuneet lähes kokonaan ryhmäkotiasumiseen eli yhteisöasumiseen.

Kehitysvammaisten yksilöllisen asumisen (ASU) hankkeessa on kuultu kehitysvammaisia henkilöitä ja heidän perheitään ja otettu huomioon heidän toiveitaan jo suunnitteluvaiheessa. Uudet ryhmäkodit on suunniteltu niin, että asukkaalla on mahdollisuus sekä itsenäisyyteen että yhteisöllisyyteen. Tilaratkaisut perustuvat siihen, että asukkailla on käytössään henkilökohtaisen asuntonsa lisäksi mahdollisuus yhteistilojen käyttöön.

Ryhmäasumisen lisäksi kehitetään kevyitä ja entistä yksilöllisempiä, lähipalveluihin tukeutuvia asumispalveluja. Itsenäisyyden lisääntyessä varmistetaan eri keinoin, että yksilöllisyys ei johda syrjäytymiseen.

Lähes kaikilla vammaisilla henkilöillä on subjektiivinen oikeus palveluasumiseen. Palvelu on järjestettävä määrärahatilanteesta huolimatta.

Sekä vammaisille että kehitysvammaisille henkilöille on tarjolla yhteisömuotoista päivätoimintaa. Monimuotoisen päivätoiminnan kehittäminen sisältyy mm. ASU-suunnitelmaan. Uutena tapana järjestää päivätoiminnan palveluja pilotoidaan henkilökohtaista budjetointia. Henkilökohtaisen budjetin avulla henkilö voi suunnitella oman päivätoimintansa nykyistä yksilöllisemmin ja suuntautua laajemmin ympäröivään yhteiskuntaan. Päivätoiminnan palveluja järjestetään kaikille palvelua hakeville henkilöille.

Henkilökohtainen apu, kuljetuspalvelut ja kuljetustuki mahdollistavat suurelle joukolle vanhus- ja vammaisasiakkaita pääsyn kodin ulkopuolisiin toimintoihin ja näin osaltaan ehkäisevät syrjäytymistä.

Ruotsinkielisille vammaisille ja kehitysvammaisille henkilöille järjestetään palvelut omalla äidinkielellä ja palvelujen hankinnassa huomioidaan ruotsinkielisten palvelutarpeet.

Edellisten lisäksi sosiaalivirasto tukee järjestöavustuksin yhdistyksiä ja järjestöjä, jotka kehittävät monipuolista yhteisöllistä toimintaa ja palvelevat laajalti jäsenistöään. Erilaiset matalan kynnyksen talot palveluineen tarjoavat suurelle joukolle asiakkaita luontevan mahdollisuuden liittyä lähiyhteisöön ja näin osaltaan ennaltaehkäisevät syrjäytymistä.

04.02.2013

Stj/3

Eri sektoreilla jonotusaikojen pituus palveluihin riippuu palvelutarpeen kiireellisyydestä. Palvelutarpeisiin vastataan mahdollisimman pian niin, että asiakkaat eivät jää heitteille.

Terveyslautakunta on antanut on antanut asiasta oman lausuntonsa 23.8.2012 (8 §). Terveyslautakunta on lausunnossaan käsitellyt aihetta mielenterveyskuntoutujien palvelujen näkökulmasta.

20.11.2012 Palautettiin

Esittelijä

sosiaalijohtaja
Paavo Voutilainen

Lisätiedot

Tuula Poikonen, vammaistyön päällikkö, puhelin: 310 43149
tuula.poikonen(a)hel.fi

Ulla Liljelund, ruotsinkielisten palvelujen päällikkö, puhelin: 050-3530134
ulla.liljelund(a)hel.fi

Minna Säilä, kehittämiskonsultti, puhelin: 040-3340379
minna.saila(a)hel.fi

Terveyslautakunta 23.10.2012 § 257

HEL 2012-010138 T 00 00 03

Päätös

Terveyslautakunta päätti antaa pitkäaikaista tukea tarvitseville vanhuksille, vammaisille ja mielenterveys- ja päihdeongelmallisille henkilöille tarkoitettujen avohoidon toimintamuotojen ja palveluasuntojen riittävyttä koskevasta toivomusponnosta seuraavan, esittelijän ehdotuksen mukaisen lausunnon:

"Virastojen välinen työnjako ja siihen suunnitellut muutokset

Terveyslautakunta toteaa, että Helsingissä tällä hetkellä voimassa olevan työnjaon mukaisesti terveyskeskus vastaa pääsääntöisesti mielenterveyskuntoutujien avohoidosta ja kuntouttavasta asumisesta sekä kaikkien 18 vuotta täyttäneiden kotisairaanhoidosta. Sosiaalivirasto vastaa pääsääntöisesti vammaisten, päihdeongelmaisten ja vanhusten avopalveluista ja erilaisista tuetuista asumispalveluista. Virastoilla on yhteinen SAS-toiminta (selvittely-arviointi-sijoitus) ja hoitoketjuryhmä, jotka huolehtivat kummankin viraston asiakkaiden sijoittumisesta eri asumismuotoihin.

Sosiaali- ja terveystoimen organisaation uudistamisen yhteydessä yhdistetään 1.1.2013 alkaen mielenterveys- ja päihdepalveluja yhteen osastoon ja vanhus-, kotihoito-, sairaala- ja kuntoutuspalveluja toiseen osastoon vammaispalvelujen sijoituessa kolmanteen osastoon. Tällöin

tulee mahdolliseksi kehittää palveluja uudella tavalla nykyisten organisaatorajojen muuttuessa ja osin poistuessa.

Tätä lausuntoa on valmisteltu sosiaaliviraston ja terveyskeskuksen yhteistyönä ja sovittu, että tässä terveyslautakunnan lausunnossa käsitellään aihetta mielenterveyskuntoutujien osalta. Vanhusten, vammaisten ja päihdeongelmaisten henkilöiden osalta viitataan sosiaalilautakunnan vastaavaan lausuntoon. Kummatkin lautakunnat pitävät tärkeänä jo nykyisinkin toteutettavien, ponnassa mainittujen yhteisöllisten toimintamuotojen kehittämistä ja niiden riittävyyden arviointia.

Mielenterveyskuntoutujien avohoidon toimintamuodot

Terveyskeskuksen psykiatrisessa avohoidossa tarjotaan pitkäaikaista tukea tarvitseville mielenterveyskuntoutujille hoito- ja kuntoutuspalveluja. Poliklinikoiden toimintaterapiassa on tarjolla myös toiminnallisia ryhmiä. Palvelut suunnitellaan ja jaksotetaan yksilöllisesti tehden moniammatillista ja potilasta ja hänen läheistään osallistavaa yhteistyötä. Yhteistyötä tehdään myös kolmannen sektorin toimijoiden kanssa erityisesti yhteisöllisten toimintamuotojen toteuttamisessa ja kehittämisessä.

Mielenterveyskuntoutujien asumispalvelut

Mielenterveyskuntoutujien asuminen järjestetään ensisijassa kuntoutujan omassa kodissa riittävien ja tarpeenmukaisesti joustavien tukipalvelujen varassa. Henkilön on mahdollista saada psykiatrisen kotihoitotiimin palveluja. Kuntouttavia asumispalveluja voidaan tarjota silloin kun tavoitteena on siirtyä määräaikaisen kuntoutusjakson jälkeen itsenäisempään asumiseen.

Enemmän tukea tarvitseville on tarjolla palveluasumista, jonka paikkamäärää on viime vuosina lisätty, koska jonotusajat ovat olleet pitkiä. Paikkojen määrää tarkastellaan säännöllisesti toimintaa arvioitaessa.

Myös uusia asumismuotoja on kehitetty perustamalla mm. itsenäisen asumisen ja palveluasumisen välimaastoon sijoittuva asumispalveluyksikkö Niemikotisäätiön kanssa. Asumisryhmämuotoisessa palvelussa lähekkäin sijaitsevista, mutta erillisissä asunnoissa asuville kuntoutujille tarjotaan asumisen ja arkitöimintöjen tukipalveluja. Asumisryhmäyksiköissä on myös yhteisiä toiminta- ja oleskelutiloja. Asumisratkaisuja valittaessa pyritään henkilölle takaamaan yhtäältä riittävä yksityisyys ja toisaalta tarvittava yhteisöllisyys hänen yksilöllisten toiveidensa ja tarpeidensa mukaisesti.

Terveysvaikutusten arviointi

04.02.2013

Stj/3

Mielenterveyskuntoutujien avohoidon palvelujen ja itsenäistä asumista tukevien palvelujen ja palveluasumisen tavoitteena on mahdollistaa toimintakykyä ylläpitävä ja edistävä arki ja näin mahdollisuus elää täysipainoista ja itsenäistä elämää sairauden ja sen oireiden asettamissa rajoissa. Tämä edellyttää oikea-aikaisia ja riittäviä palveluja. Yhteisöllisten palvelujen avulla voidaan tukea henkilöä pitämään yllä yhteyksiä muihin ihmisiin. Yhteisöllisyys voi ehkäistä yksinäisyyttä ja ylläpitää ja kehittää sosiaalisia taitoja. Palvelujen riittämättömyys tai niiden kohtuuttoman pitkä jonottaminen voi olla terveydentilan ja toimintakyvyn kannalta haitallista."

Esittelijä

toimitusjohtaja
Matti Toivola

Lisätiedot

Hanna-Leena Nuutinen, erityissuunnittelija, puhelin: 310 42662
hanna-leena.nuutinen(a)hel.fi